

memo

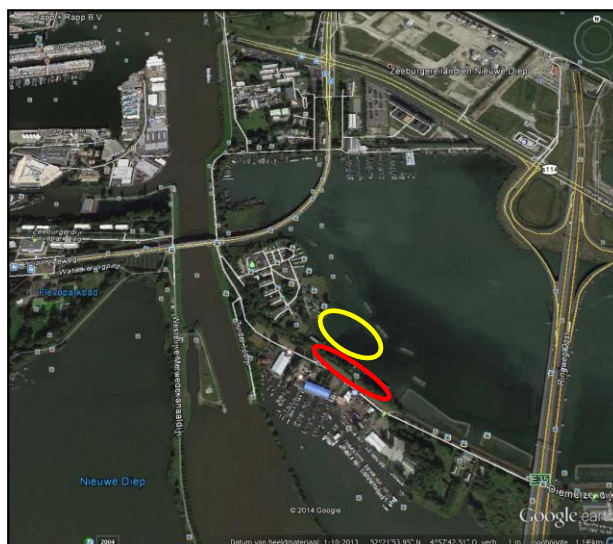
aan: Gemeente Amsterdam, Stadsdeel Oost
van: Laneco
datum: 19 juni 2014

betreft: Ecologische evaluatie en beoordeling van ecologische onderzoeken voor Camping Zeeburg en 9 woonboten.

1 Inleiding

In Amsterdam, Stadsdeel Oost, is de uitbreiding van Camping Zeeburg voorgenomen in de vorm van een nieuw aan te leggen eiland tegen de huidige camping aan. Tevens wil de gemeente een bestemmingsplan opstellen voor de gronden waarop de woonboten langs de Diemerzeedijk ten zuiden van de camping zijn gesitueerd.

Voor deze bestemmingsplanwijzigingen plaatsvinden, moeten de effecten op beschermde natuurwaarden in beeld zijn gebracht als onderdeel van de haalbaarheidstoets. Er zijn voor beide bestemmingsplanwijzigingen onderzoeken uitgevoerd. De effecten op natuurwaarden voor de uitbreiding van de camping zijn onderzocht door bureau Waardenburg. De bestemmingsplanwijziging van de locatie van de woonboten is door Aveco de Bondt onderzocht.

Ligging planlocaties camping (geel) en woonboten (Rood)

De locaties liggen in/grenzen aan de Hoofdgroenstructuur (gemeentelijke verbindingzone) en de EVZ Bovendiep. Beide onderzoeken lijken elkaar op dit punt ten aanzien van verstoring tegen te spreken. Laneco is gevraagd als derde onafhankelijke partij haar conclusies te trekken ten aanzien van deze verschillen en de onderzoeken inhoudelijk te beoordelen/evalueren.

2 Onderzoeksmethode

De evaluatie, beoordeling en vergelijking is uitgevoerd op basis van een bureaustudie. Er is geen veldonderzoek uitgevoerd door Laneco. Bij deze evaluatie is er van uitgegaan dat beide ecologen hun veldresultaten correct hebben beschreven. Deze zijn dan ook als basis gebruikt voor deze vergelijking, beoordeling en evaluatie.

3 Evaluatie onderzoeken

Ecologische rapportage t.b.v. aanleg kampeereiland camping Zeeburg; Bureau Waardenburg (2013)

Het onderzoek van Bureau Waardenburg betreft een kort onderzoek. Alle soortgroepen met een beschermde status komen echter aan de orde in het onderzoek; al is het vaak niet te achterhalen welke literatuurbronnen zijn gebruikt voor de verspreidingsgegevens; en daarmee ook moeilijk of er soorten zijn gemist. Op basis van de biotoopbeschrijving verwacht ik echter geen andere strikt beschermde soorten dan hier genoemd.

Gezien het onderzoek lijken de exacte inrichting van het campingterrein en de mate van verstoring niet duidelijk bekend bij de onderzoeker. Verder is de Natuurbeschermingswet 1998 niet in het onderzoek behandeld. De relatie tussen de uitbreiding van de camping en watersport (wel of geen toename) had m.i. in beeld moeten worden gebracht.

Vogels

Er wordt in het onderzoek nergens uitgesloten dat er jaarrond beschermde vogelsoorten voort kunnen komen op deze locatie. Voor de volledigheid en om ingangen voor bezwaar te beperken was dat verstandig geweest.

Vissen

Onder resultaten wordt vermeldt dat langs de oevers rivierdonderpad voorkomt en in open water kleine modderkruiper en bittervoorn. Onder effecten wordt vermeldt dat met maatregelen geen ontheffing nodig is voor deze soorten. Als volgens een gedragscode wordt gewerkt klopt dat voor de tabel 2 soorten kleine modderkruiper en rivierdonderpad. Echter, bittervoorn is een soort van tabel 3 van de Flora- en faunawet. Hoewel het biotoop straks mogelijk geschikter wordt door rietkragen en beschutting rond het nieuwe eiland, vindt ook aantasting van leefgebied in open water plaats; en neemt het totaal oppervlak leefgebied af. Mijns inziens had hiervoor een ontheffing van de Flora- en faunawet moeten worden aangevraagd.

Insecten en overige beschermde soorten (mollusken e.d.)

Er wordt door bureau Waardenburg niet ingegaan op het voorkomen van en eventuele effecten op insecten en mollusken. Dat is voor de volledigheid wel verstandig om een ingang voor bezwaar te beperken.

Overige soorten

Voor de overige soorten is het uitbreiden van de oeverlanden met riet langs een nieuw eiland een overwegend positief voor de meeste soorten volgens Bureau Waardenburg. Echter, er worden door hen geen randvoorwaarden gesteld aan het gebruik en de verstoring in de nieuwe situatie. Als het gebruik en de verstoring groot zijn; bijvoorbeeld door de realisatie van stacaravans die jaarrond worden gebruikt, dan is het maar sterk de vraag of er sprake zal zijn van een positief effect. Er hadden in het onderzoek meer duidelijke randvoorwaarden gevraagd

moeten worden om effecten op soorten te voorkomen, of verwezen moeten worden naar de vastgestelde randvoorwaarden.

Echter, gezien de randvoorwaarden die in april 2012 door de Deelraadscommissie zijn gesteld (doorlopende oeverlijn, geen bebouwing, beperkingen voor motorische voertuigen), kan de door Bureau Waardenburg getrokken conclusie gehandhaafd worden.

EVZ Bovendiep/Hoofdgroenstructuur

De EVZ Bovendiep wordt in het onderzoek van Bureau Waardenburg behandeld. De Hoofdgroenstructuur wordt niet behandeld. Er wordt vooral ingegaan op de effecten als gevolg van de aanleg van het eiland. Er wordt niet ingegaan op de effectiviteit van de al aangelegde elementen van de EVZ en de effecten op deze al bestaande elementen.

Verder is niet ingegaan op effecten als gevolg van toekomstige gebruik of maatregelen die effecten kunnen beperken. De randvoorwaarden van de Deelraadscommissie (2012) ondervangen dit grotendeels. Een toevoeging zou de beperking van lichtuitstraling vanuit de camping op het water moeten zijn (alleen lage, gebundelde verlichting gebruiken).

Ons inziens heeft het nieuw geplande eiland een robuustere oeverzone die meer geschikt is als verbindingzone dan in de huidige situatie het geval is (rondom de woonboten in combinatie met de ecologische faunavoorzieningen), mits deze ook aan de noord- en oostzijde van het eiland ligt en zo een doorgaand element vormt. De te realiseren oever zal echter meer verstoring ondervinden dan een normale oever zonder voorzieningen door het gebruik als recreatieterrein. Het effect van de uitbreiding ten aanzien van de EVZ is daarmee met de huidige opzet en randvoorwaarden voor vrij extensieve kampeeromstandigheden neutraal in relatie tot een eventuele toename van verstoring. Met extensieve kampeeromstandigheden wordt hier kamperen conform de kader van de Deelraadscommissie bedoeld (geen kampers, caravans, auto's etc. en maximaal 400 man en/of 200 tenten).

Flora en faunaonderzoek negental woonboten aan de Diemerzeedijk (Aveco de Bondt, 2014)

Het onderzoek van Aveco de Bont behandelt zowel de EHS, de Natuurbeschermingswet 1998 als de Flora- en faunawet. Wij sluiten ons aan de constatering dat de woonboten de doorgaande oever onderbreken en daarmee een negatief effect zullen hebben op het functioneren van de EVZ als gevolg van verstoring en een niet aaneengesloten verbinding (tuinen, steigers e.d.).

Planten

Er wordt aangegeven dat als gevolg van baggerwerkzaamheden effecten op beschermde planten op kunnen treden. Onduidelijk is of dit nader onderzoek vereist in het kader van de haalbaarheid van het bestemmingsplan of de omgevingsvergunning, of alleen voor het baggeren, wat buiten het bestemmingsplan om wordt uitgevoerd.

Vleermuizen

Ten aanzien van vleermuizen had ingegaan moeten worden op het effect van verlichting van de woonboten op mogelijke vliegroutes van vleermuizen langs de oever. Aangezien het een bestaande situatie betreft, is het effect al opgetreden, maar kan door maatregelen worden beperkt of voorkomen.

Vissen

Gezien eerder onderzoek in dit gebied (ook al is het ouder dan 3 jaar), zou met meer zekerheid gesteld kunnen worden dat de haalbaarheid van het bestemmingsplan zeer waarschijnlijk in het geding is zonder maatregelen en een mogelijke ontheffing. Gezien de grootte van het water is het maar de vraag of een nader onderzoek hier nuttig/noodzakelijk is.

4 Conflicten tussen beide onderzoeken

Beide onderzoeken staan volledig los van elkaar. In het onderzoek van Bureau Waardenburg komt de aanwezigheid van de woonboten niet aan de orde in het kader van cumulatie of de effectiviteit van de EVZ. In het onderzoek van Aveco de Bondt wordt geen rekening gehouden met de realisatie van een nieuw campingeiland op korte afstand van de woonboten. Beide zaken moeten echter niet los van elkaar worden gezien en hadden in de onderzoeken meegenomen moeten worden in het kader van cumulatie van effecten.

Waar de realisatie van de camping volgens Bureau Waardenburg niet leidt tot aantasting van de EVZ (van verstoring in de nieuwe situatie wordt geen melding gemaakt); verwacht Aveco de Bondt wel verstoring als gevolg van de aanwezigheid van de woonboten, hun tuinen en de bewoners. Op het eerste gezicht lijkt hier een discrepantie tussen de onderzoeken te zitten. Echter; bij de camping wordt een nieuwe oeverzone gecreëerd die een positief effect heeft op de verbindingszone. Bureau Waardenburg rept niet over verstoring als gevolg van de nieuwe functie van het eiland als campingterrein.

De feitelijke situatie met de woonboten leidt volgens Aveco de Bondt wel tot verstoring en verminderde effectiviteit van de EVZ door o.a. menselijke aanwezigheid en een onderbroken oeverzone. Er worden rondom de woonboten echter geen maatregelen voorgesteld om permanente effecten op de EVZ te voorkomen of verminderen. Voor de realisatie van de camping zijn daarmee hele andere effecten en omstandigheden aan de orde dan voor de bestemmingsplanwijziging voor de woonboten.

5 Effectiviteit en effecten op de EVZ/Groene Hoofdstructuur

Bureau Waardenburg maakt melding van de geschiktheid van de oevers van de Camping voor Ringslang en Waterspitsmuis; maar dat van ringslang geen en van waterspitsmuis maar incidenteel waarnemingen bekend zijn. Aveco de Bondt meldt dat de rietmoerassen en eilandjes die als onderdeel van de EVZ zijn aangelegd nog niet tot ontwikkeling zijn gekomen. Gezien de aanleg in 2013 is dit mogelijk; het kan echter ook zijn dat de aanleg niet op een juiste manier is uitgevoerd. Een monitoringsronde van de aanleg aan het einde van 2014 zou gewenst zijn.

Nu werkt de EVZ nog niet gezien de tuinen rond de woonboten en de nog niet ontwikkelde en vrij kleinschalige rieteilanden.

Het aansluiten van de woonboten op nutsvoorzieningen en riool heeft een positief effect op de lokale waterkwaliteit.

Een verdere voorwaarde zou ons inziens moeten zijn dat; indien de woonboten uiteindelijk gesaneerd worden, de zone wordt ingericht als natuur.

6 Verwachte effecten op de EVZ

Effecten van toekomstig recreatiefgebruik op de EVZ

Het toekomstige gebruik van het recreatieterrein door maximaal 400 mensen en circa 200 tenten zal verstorend werken op de EVZ. Vooral voor een verstoring gevoelige soort als de ringslang valt het recreatieseizoen (voorjaar, zomer, najaar) samen met het actieve seizoen voor deze soort. In het voorjaar en najaar wordt door deze soort soms over grote afstanden gemigreerd. De aanwezigheid van mensen (geluid, licht, menselijke aanwezigheid) draagt negatief bij aan de rust in het gebied, en daarmee de geschiktheid voor een soort als de ringslang. Voor de waterspitsmuis is dat minder van belang omdat deze soort, hoewel vrij schuw, ook in de zeer natte, niet vaak te betreden stukken leeft, en waarschijnlijk beter kan wennen aan geluidsverstoring dan de ringslang.

De verhuur van kano's op de camping in relatie tot de uitbreiding van de camping betekent waarschijnlijk een intensivering of zelfs uitbreiding van de verhuur. Recreatief waterverkeer draagt verder bij aan verstoring in de EVZ, omdat deze op de natuureilanden en in de rietkragen aan kunnen leggen en daarmee op normaal rustigere plekken ook verstoring brengen. Uitbreiding van deze activiteiten geeft daarmee een verdere verslechtering van de EVZ in de zomerperiode door verstoring.

Effecten van de tuinen van woonboten op de EVZ

De tuinen van de aanwezige woonboten onderbreken de rietkraag in het gebied. De vegetatie in deze zones is meestal laag, en de verstoring hoog. Soorten als ringslang en waterspitsmuis zullen zich veel minder snel tot niet verplaatsen langs oevers met dergelijke barrières, vooral als het er een groot aantal achter elkaar zijn. De effectiviteit van de EVZ door dergelijke in cultuur gebrachte barrières neemt daarmee af.

Cumulatie

De aanwezigheid van de woonboten naast de camping vormt een permanente, jaarrond aanwezige verstoring bron van menselijke aanwezigheid, geluid en licht en onderbreking van de natuurlijke oeverzone. In combinatie met de recreatie kunnen deze twee elkaar versterken doordat over een vrij grote lengte van de oeverzones in het gebied verstoring plaatsvindt. Dit beperkt de EVZ verder dan één van de functies op zichzelf zou doen. Echter, door het nemen van maatregelen (bijvoorbeeld door het realiseren van een robuuste oeverzoen; zie H 8; aanbevelingen), kunnen effecten worden beperkt of voorkomen.

7 Conclusie

Laneco is gevraagd twee ecologische onderzoeken rondom de Camping Zeeburg en de woonboten langs de Diemerzeedijk te Amsterdam te vergelijken en evalueren op ecologische (on)juistheden en mogelijke juridische knelpunten.

Onze conclusie is dat beide onderzoeken goed ingaan op de aanwezige soorten. Echter, beide onderzoeken behoeven enige aanvullingen om mogelijke inhoudelijke bezwaren minder kans te geven. Verder moeten naar onze mening voor de realisatie van het eiland aanvullende ecologische eisen worden gesteld om effecten op beschermde soorten te voorkomen (bijvoorbeeld ten aanzien van licht).

Belangrijk punt is dat ons inziens voor de aantasting en verandering van het leefgebied van de bittervoorn door de realisatie van het kampeereiland een ontheffing van de Flora- en faunawet nodig is.

Ten aanzien van de door de gemeente geconstateerde mogelijke tegenstelling tussen beide onderzoeken kan worden geconcludeerd dat beide onderzoeken niet vergelijkbare situaties betreffen. Er is daarmee geen feitelijke tegenstelling. Wel had het onderzoek van Bureau Waardenburg beter in moeten gaan op de nieuwe situatie op het kampeereiland. Verder punt van kritiek is dat beide locaties dermate dicht bij elkaar liggen dat de ecologische relatie tussen beide plannen in beeld had moeten worden gebracht.

8 Aanbevelingen

Ons inziens zijn de nu aangelegde elementen (eilandjes) in het water niet bijzonder effectief als verbindingszone voor bijvoorbeeld waterspitsmuis, en in mindere mate de ringslang. Water van meer dan 15 meter breed verhindert namelijk de dispersie al. De aangelegde eilandjes liggen vrij verspreid en zijn te kleinschalig. Het realiseren van een variatie in de waterdiepte rond het nieuwe eiland, en een bredere oeverzone langs de noord- en oostzijde, en bij voorkeur ook (deels) langs de zuidzijde van het eiland (bijv. 10 meter breed) in een plas/dras opzet (veel micro reliëf), met een uitrastering met schapengaas om betreding (o.a. door mensen en honden vanaf de camping) tegen te gaan, zou een positiever effect opleveren, en de beperking van het functioneren van de EVZ grotendeels opheffen. De woonboten liggen dan nog op dermate grote afstand (meer dan 50 meter) dat effecten als gevolg van verstoring van de woonboten minimaal zijn.

Verder is er dan een goede buffer tussen de camping en de waterkant. De nu voorgestelde 5 meter is vrij smal voor verstoringsevoelige soorten.

Ook zou deze maatregel de door de woonboten veroorzaakte barrière deels opheffen.

Probleem blijft de afstand tussen de nieuwe rietlanden langs de Diemerzeedijk en het nieuwe kampeereiland, die voor een soort als de waterspitsmuis moeilijk overbrugbaar is (meer dan 15 meter).